

Barnarps kyrka

JÖNKÖPINGSBYGDENS
GENEALOGISKA FÖRENING
BOX 151
551 13 JÖNKÖPING

JÖNKÖPINGSBYGDENS
GENEALOGISKA FÖRENING
BOX 151
551 13 JÖNKÖPING

Barnarps kyrka

från medeltiden till år 1977

Historik utgiven av kyrkorådet

Under år 1977 deltog ett tjugotal Barnarpsbor i en studiecirkel kring ämnet "Vi och vår kyrka". En av målsättningarna för cirkeln var att sammanställa några fakta om Barnarps vackra kyrkobyggnad och att fotografera vissa motiv. Källmaterialet är till stora delar hämtat från Tabergs Bergslags hembygdsböcker, där bl.a. barnarpssonen fil.dr. Olof Sjöstrand samt framlidne arkivarien Sigurd Lindgren — båda kända hembygdsforskare — flitigt medverkat, samt också från landsantikvarie Gunnar Lindqvists föreläsning om kyrkan. Övrigt källmaterial har hämtats från kyrkoarkivet.

Som utgivare av cirkelmedlemmarnas alster, sådant det här utformats, står kyrkorådet i Barnarps församling.

Kriste, Konung i Guds rike,
ingen konung är din like.
Domen, döden, friden, livet,
allting är dig undergivet.
Din är änglars skara vorden,
din är himlen, din är jorden.

(J.J. Rambach — J.A. Eklund)

Allmän historik

Barnarps kyrkas exakta ålder vet ingen med bestämdhet. Man tror dock att kyrkans äldsta delar är från slutet av 1100-talet eller från tiden kring år 1200, d.v.s. från den romanska byggnadsstilens slutskede. Troligt är att den då uppförda stenkyrkan ersatte en enklare kyrkobyggnad av trä.

Denna datering grundar sig på följande:

1. Barnarp nämns redan under 1200-talet som socken, och detta borgar för att här fanns en kyrka.
2. Barnarps kyrkas dopfunt är av s.k. Bestiariustyp, vilken tillkom under tiden från 1100-talets mitt till en bit in på 1200-talet. Funtens cuppa talar för en trolig datering till tiden omkring år 1200. Det var ofta så att stenhuggaren var med att forma även kyrkobyggnaden. Låt oss förmoda att detta var förhållandet även i Barnarp.
3. Långhusets proportioner talar för en ursprungligen romansk kyrka, d.v.s. att kyrkan tillkommit senast år 1200 och då sannolikt med ett smalt kor.
4. Förhållandena under den s.k. missionstiden med dess stridigheter mellan den gamla asatron och kristendomen innebar växlingar i religionsutövningen. Vissa tider tog den gamla läran överhand och träkyrkorna förstördes. När kristendomen åter fick fäste, var det naturligt att bygga kyrkan av beständigare material. I Jönköpingsbygden började romanska stenkyrkor byggas mellan åren 1150-1200. En stenkyrka i Barnarp kan av denna anledning mycket väl dateras till tiden omkring år 1200.

Koret. Det nuvarande breda koret har sannolikt tillkommit någon gång på 1400-talet i enlighet med den tidens sed. Man ville då ha samma bredd på långhus och kor. Kanske skedde utbyggnaden också för att ge plats för en sakristia vid sidan av det gamla koret inom nuvarande kyrkorum, troligen på dess norra sida. Vi vet att sakristian under senare delen av 1600-talet hade sin plats i kyrkans nordvästra hörn, och att den nuvarande sakristian i öster byggdes år 1708. Under sakristian byggdes det Fleetwoodska gravkoret, där första begravningen ägde rum 1753 och den sista 1849. Detta gravkor blev med tiden så gott som igenfyllt av sand och nedgången raserad, men i samband med restaureringen 1936 iordningställdes det igen och kan nu nås genom en lucka i golvet bredvid altaret.

Vapenhuset. Det är troligt att ett vapenhus uppförts vid långhusets sydvästra del redan under medeltiden. Traditionellt låg kyrkans ingång åt söder. Vid 1600-talets mitt var det i dåligt skick och ett nytt (det nuvarande) byggdes 1688. Redan 1655 hade enligt ett stämmoprotokoll, "främre dörren huggits" (nuvarande dörröppning mellan kyrka och vapenhus) och en "qvist" där byggts.

Ombyggnad till korskyrka. Barnarps kyrka fick i huvudsak sitt nuvarande utseende 1686, då en ombyggnad till korskyrka skedde. Den norra korsarmen bekostades av sockenborna, den södra av bygdens storman Magnus Granatenhielm på Odensjö.

Orsaken till utbyggnaden av kyrkan var inte bara att en storman ville manifesteras sin ställning i socknen genom att bygga ett gravkor, utan församlingen började nu bli så pass stor, att man behövde en större kyrkobyggnad.

Kostnaden för södra korsarmen var 3.220 daler kopparmynt. Under denna inrättades en familjegrav, och korsarmen avgränsades med ett

Skranket med det Granatenhielmska vapnet, ursprungligen omgivet av två änglar. En av dessa finns bevarad och beräknas komma på plats tillsammans med en nygjord replik år 1978.

praktfullt snidat och förgyllt skrank i barock. Här hängde också tre Granatenhiemska s.k. huvudbanér med ättens vapen i guld och lysande färger, varav det ena nu sitter på korskranket, och två sköldar hänger i södra korsarmen. Den ena är ett begravningsvapen över Carl och den andra över Gustav Granatenhielm, båda döda efter att ha sårats i slaget vid Narva år 1700 och gravsatta i Barnarp. På södra korsarmens utsida finns en sten uppsatt med ättens vapen och inskriptionen MGH DEGH 1687 (Magnus Granatenhielm Dorotea Elisabet Granatenhielm).

1819 revs Granatenhiemska gravkorskranket, vilket jämte vapensköldarna lades upp på vinden och graven igenfylldes. Ätten var utdöd 1790, och ingen fanns, som tog sig an vårdnaden av familjegraven. Vid en senare kyrkoreparation slogs taket på gravkammaren sönder och graven sandfylldes ytterligare. Man hade nämligen klagat över att det kom ett ohälsosamt drag från denna.

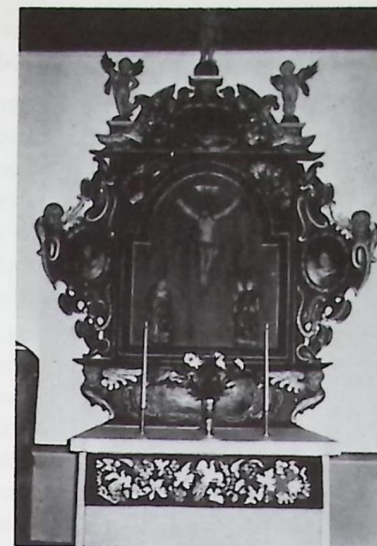
1926 restaurerades de Granatenhiemska vapensköldarna och uppsattes på nytt i kyrkan och 1973 sattes korskranket upp i norra korsarmen för att avgränsa den nya sakristian.

Magnus Granatenhielm. Magnus Granatenhielm var född i Västergötland 1644. 1655 tog han tjänst hos en kornett vid Smålands kavalleri och medföljde armén under alla Karl X Gustafs krig. Sedan gick han den långa vägen vid fältartilleriet i Jönköping och Stockholm, deltog som kapten i Karl XI:s krig, blev major 1678 och adlad 1681. Under Karl XII:s krig avancerade han och fick generalmajors avsked 1706. Han avled på Odensjö 1714.

Odensjö var vid slutet av 1600-talet en väl sammanbyggd by vid norra stranden av Odensjön, nuvarande Barnarpsjön, och bestod av sju gårdar. Genom köp och giftermål blev Magnus Granatenhielm ägare till hela byn. 1681 byggdes sätesgården Odensjö.

Altarprydnaden. Granatenhielm donerade även altarprydnaden. Enligt traditionen skulle den vara ett krigsbyte, men klart är att han själv låtit tillverka den på Odensjö. Överst står Kristus med segerfanan och på varje sida därom en ängel på en fotställning varpå läses 1686. Mittpartiet visar den korsfäste Kristus samt Maria och Johannes. Nederst finns en målning av nattvarden.

På varje flygelstycke märks ett porträtt, omfattat av en oval lagerkrans, föreställande Magnus Granatenhielm och troligen hans andra hustru.

Altaret med altarbrun av M. Moeschlin och den Granatenhiemska altartavlan.

Ovanpå dessa anbringades Karl XI:s och Ulrika Eleonoras porträtt, eftersom endast porträtt av kungliga personer fick placeras i koret. Dessa målades på koppar av Andreas von Behn, "kabinetkonterfejare" hos änkedrottning Hedvig Eleonora. De avlägsnades och försågs med ramar i holländsk stil 1926 och hänger nu i norra korsarmen.

Läktare. Nuvarande läktare är från 1694. Den föregicks av en läktare över "qvinfolkbänken" från 1655, som revs när norra korsarmen tillkom.

Kinnerus målningar. Under 1670-80-talen hade det åter blivit modernt att smycka tak och väggar i kyrkorna. Genom Karl XI:s reduktion blev konstnärer, som verkat hos adelsmännen, arbetslösa. De sökte sig ut till kyrkorna och erbjöd sina tjänster. Samtidigt ville ofta prästerna genomföra sina teologiska program i målningar i kyrkorna, precis som under medeltiden. Det ortodoxa 1600-talets program genomfördes i många av våra kyrkor. År 1730 kom turen till Barnarp. Man valde en känd mästare från Jönköpingstrakten, Johan Kinnerus (1700-1758), som målade några viktiga delar av förkunnelsen.

I fältet över koret ser vi Treenighetens symbol och Jahve-namnet på hebreiska.

Kristus i takmålningens mitt.

Mittpartiet visar Kristus, Konungen, enligt Uppenbarelseboken. Över Kristus finns en krona. Från hans mun utgår ett tveeggat svärd, symboliserande Guds ord. De sju ljusstakarna är de sju församlingarna i provinsen Asien. Över orgelläktaren syns helvetet med avskräckande odjur och basunblåsande änglar, en del ropande: "We, we". Målningarna är här delvis borta, övermålade eller skymda av orgelhuset.

I södra korsarmen skildras Kristi uppståndelse. I övre vänstra hörnet syns Golgatas tre kors, i mitten den Uppståndne med ett korsmärkt standar och kringstrålad av ett starkt ljus. I nedre högra hörnet skyddar sig en romersk soldat mot ljuset med sin sköld, medan en annan gestalt är på flykt.

I norra korsarmen avbildas Edens lustgård och syndafallet med Adam och Eva.

Målningarna har en prägel av barock. Mönstret runt bildframställningen är gjort i en ornamentik, som började användas i Frankrike omkring år 1700 och kom till Sverige på 1720-talet. Kinnerus målade bl.a. också kyrkorna i Månsarp (gamla kyrkan), Öggestorp, Bjurbäck och tillsammans med tre andra mästare Habo kyrka. År 1733 utförde Kinnerus målningarna på läktarbarriären som en serie ur Kristi lidandes historia.

När en ny orgel byggdes 1750 togs vissa av dessa tavlor bort och ett par sågades av, för att orgelfasaden skulle få plats.

I början av 1800-talet var Kinnerus målningar åtskilligt skadade; yttertaket hade ofta varit otätt, och man var trött på målningarna. Vid stämman i maj 1826 konstaterades, att målning invändigt alldeles saknades. Man beslöt att denna sommar måla interiören i "pärlfärg" och taket i blåvit färg. Den gamla färgen i taket skulle noggrant avskrapas av fattighjonen. Lyckligtvis tröttnade hjonen snart på detta arbete, som för alltid skulle ha förstört Kinnerus verk, men taket blev övermålade.

I samband med den genomgripande renoveringen åren 1935-36 blev det i kyrkostämman diskussion om man skulle plocka fram Kinnerus målningar igen. Barnarpsborna var inte intresserade av de gamla målningarna, som skulle finnas under den dåvarande färgen i taket och arkitekten hade föreslagit att innertaket skulle kläs med pärlspontade bräder. Men konservator Sundbaum i Linköping lyckades få fram Kristusgestaltens röda mantel mitt i taket, kyrkoherde Ragnar Svennberg samlade in 2000 kronor, och hembygdsvänner i Norrahammar, som då tillhörde Barnarps församling, med Sigurd Lindgren i spetsen gjorde propaganda för saken. Ny stämma utlystes, och per hyrda bussar tog sig många norrahammarsbor till Barnarp. Nu segrade förslaget att rädda de gamla målningarna. Uppdraget gick till ovannämnde konservator Sundbaum, och arbetet utfördes i hans ateljé i Linköping. Hela taket plockades ner, kartlades, numrerades och skickades iväg. De smidda spikarna togs tillvara, rätades ut och användes åter, när taket skulle på plats igen.

Förändringar sedan 1700-talet. Föga är känt om kyrkans öden under senare medeltiden och början av nyare tiden. Vid reparation 1754 påträffades brända stockar i jorden, kanske tydande på att takresningen avbränts långt tidigare, möjligen under Nordiska sjuårskrigets oroliga dagar på 1500-talet.

Under 1800-talet reparerades och målades kyrkan vid flera tillfällen men ansågs vid seklets mitt vara ganska förfallen och att därför en ny behövde byggas. Pengar insamlades, ursprungligen på frivillighetens väg, till en kyrkobyggnadskassa, som fungerade som en slags bank, där församlingsbor kunde låna mot ränta. Trots påstötningar från biskoparna byggdes ingen ny kyrka. Kassen togs slutligen i anspråk i samband med 1930-talets restaurering. Omkring sekelskiftet företogs en omfattande

Kyrkans nyckel är som synes av anseelig storlek.

ombyggnad, varvid bl.a. fönstren förstörades, och väggarna, som var ojämna och buktiga, rättades till och möteslokalsbänkar insattes.

En omfattande reovering genomfördes 1935-36. I trossningen under kyrkans golv återfanns en gammal bänkdörr från tiden före sekelskiftet. För att få bänkar mer i stil med kyrkans historiska prägel gjordes slutna bänkkvarter med dörrar enligt den funna förebilden. Järnbågarna i fönstren ersattes av bågar i trä med antikglas. Från yttertakets avlägsnades teglet och det underliggande spåntaket sattes i stånd. De gamla kyrkdörrarna med gjutjärnsdekorationer ersattes med ekdörrar, gjorda efter mönster av en gammal kyrkdörr, som i slutet av 1800-talet kasserats och därefter legat som golv i en vagnbod på Furubacke. I jorden under dörren återfanns såväl lås som nyckel, och dessa är sedan 1936 åter på sin gamla plats.

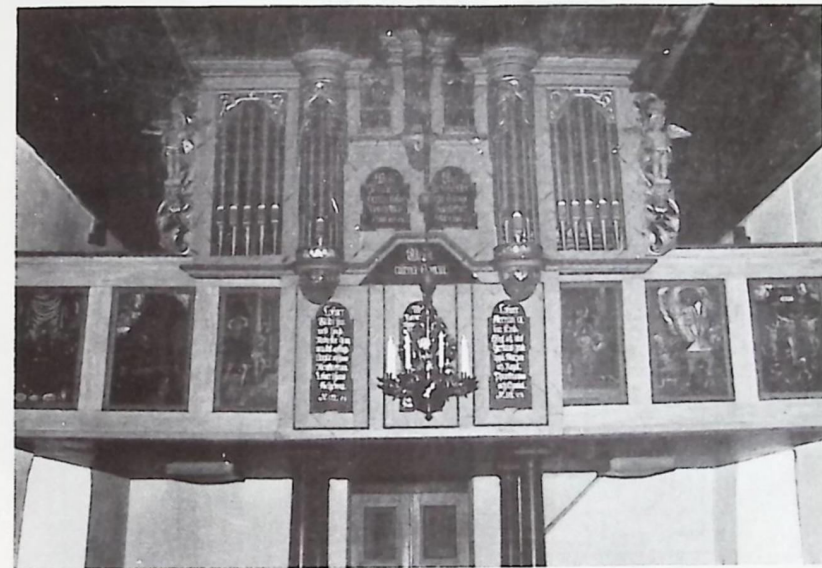
1973 återinvigdes kyrkan efter en omfattande restaurering, genom vilken kyrkan har sitt nuvarande utseende.

Orglarna i Barnarps kyrka. Redan under det stora ombyggnadsskedet åren 1681-96 hade man för avsikt att anskaffa en orgel till Barnarps kyrka. Vid en sockenstämma 1692 begärde några, att man skulle "bygga en läktare på sakristievalvet". Pastor (kyrkoherde Petrus Beeth) svarade

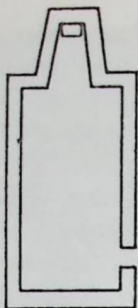
att "det rummet destinerats till att sätta ett litet Positiv eller orgelverk på...". Positivet nämns i protokoll i samband med målningen av läktarbröstets tavlor 1733. År 1745 klagas på stämman att "varnartiga gossar gömma sig bak orgeln på orgelläktaren, stimma och göra skada på orgeln".

År 1750 byggde orgelbyggmästaren i Linköping, Jonas Wistenius, ny orgel i Barnarp. Wistenius var en berömd orgelbyggare, som levde 1700-1777. Enligt uppgift skall han ha byggt 96 orglar, av vilka fyra finns bevarade bl.a. en i S:ta Gertruds kyrka i Västervik från 1740. På orgelfasaden, som är det enda, som finns kvar av orgeln, står vackert sirat: "Med denna högt förnäma och hedervärda församlings samtycke är detta orgelverk på kyrkans bekostnad uppbyggt år 1750 samt målat och med sirater försett år 1753. Past. Mag. Joh. Hielm, Comin.dom. Joh. Loenblad, av orgelbyggare herr Jon. Wistenius och bildhuggare herr Joh. Ullberg".

Wisteniusorgeln användes ända till våren 1899, då ny orgel byggdes, och den gamla såldes. Under åren som gått hade orgeln renoverats

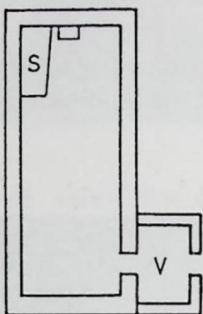

Orgelfasad och Kinnerus målningar med motiv ur Kristi lidandes historia.

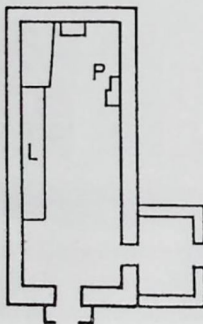
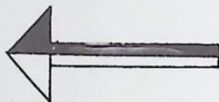
Omkring år 1200

En romansk stenkyrka, tvåkvadratisk (dubbelt så lång som bred) och med avsmalnande kor

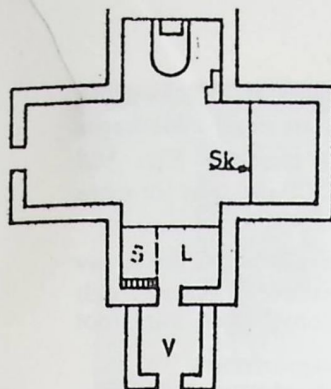
1400-tal (1426?)

Ett brett kor med sakristia (S) inom kyrkorummet och ett vapenhus (V)

1655

Predikstol (P)
Läktare (L)
Ingång i väster

1686

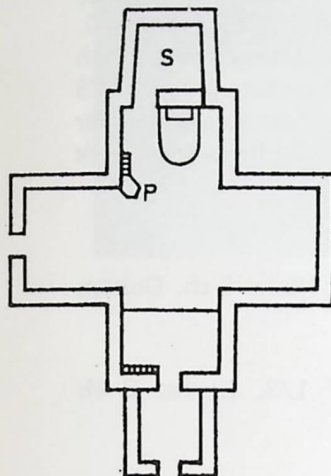
Korsarmar och Granatenhielmska gravkoret med skrank (Sk)

1688

Sakristia och nytt vapenhus

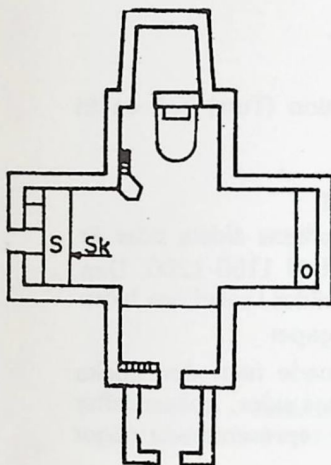
1694

Läktare

1708

Ny sakristia i öster och ny predikstol

1973

Gamla sakristian kompletteras med en ny i norr.
Spelbord till orgeln och plats för kyrkokören i söder (O)

upprepade gånger. 1856 beslöt t.ex. kyrkostämman att orgelbyggare Rosenberg från Vadstena, som höll på att bygga en orgel i Månsarps kyrka, skulle reparera Barnarps orgel för 500 riksdaler R:s. Vid Mikaelistämman begärde orgelbyggaren ytterligare 300 riksdaler för extra arbete, men han fick nöja sig med 80.

1899 års orgel byggdes om i samband med renoveringen 1936 av orgelfirman G. Mårtensson, Lund. Den fick pneumatiskt system, och spelbordet placerades vid sidan av och norr om orgelhuset, vänt mot altaret.

Efter en misslyckad ombyggnad 1965-67, som aldrig godkändes, renoverades orgeln helt av orgelbyggaren Johannes Künkel år 1970. Man behöll endast luftlådorna, som dock helt byggdes om, bälgen och pipverket, vilket omintonerades. Orgeln har helmekaniskt system. 1973 fick orgeln ett extra spelbord med elektriskt system i södra korsarmen, där kyrkokören också fick sin plats. 1975 försågs manual II med svällverk (crescendokåp).

Dispositionen på 1970 års orgel är följande:

Manual I

Gedackt 8', Principal 4', Täckflöjt 4', Blockflöjt 2', Mixtur 3 ch, Dulcian 8' (orgelns enda tungstämma).

Manual II

Rörflöjt 8', Gedackt 4', Principal 2', Nasat 1' 1/3, Cimbäl 2 ch Sesquialter 2 ch.

Pedal

Subbas 16', Pommer 4', Gedackt 8', Nachthorn 2'.

Koppel m.m.

II/I, I/P, II/P

Nedre spelbordet har dessutom en fast kombination (Tutti) och en fri kombination.

KYRKANS INVENTARIER

Dopfunten. Det enda bevarade inventariet från kyrkans äldsta tider är dopfunten av sandsten i s.k. Bestiariustyp, daterad till 1150-1200. Den är huggen i två block. Cuppan visar ett antal djurbilder i relief, en björn och sju lejon, flera av dessa med människofigurer i gapet.

När dopfunten 1928 flyttades in i koret, avlägsnade man den tjocka kalkputs, med vilken sockenborna låtit täcka fontens sidor, troligen efter att ha fått för sig, att de besynnerliga djurbilderna representerade något

Dopfunten är kyrkans äldsta inventarium.

Predikstolen från år 1708.

skamstyg. I själva verket utgjorde de exempel på den exorcism, som man i gamla tider trodde hörde samman med dopet. De onda andarna drevs ut, och goda andar intog deras plats.

Predikstol. Sedan reformationen genomförts i vårt land, fick man troligen snart en predikstol i kyrkan, utgörande närmast en enkel låda utan skulpturer o.d. Den hade sin plats vid södra väggen, där dopfunten nu står.

År 1708 kom den nuvarande predikstolen på plats, tillverkad av växjöskulptören Thorbjörnsson-Röding. Baldakinen bär trumpetbläsande keruber med palmkvistar i händerna. Mellan dem finns fem sköldar med texter om Gud som den helige. Nederkanten av baldakinen bär text ur bl.a. 1 Petri brev 3:15: "Helger Herran uthi Edor hierta, I helige lofsiunger Herran och Fader i hans heliga högtid". Under baldakinen hänger en sol, symbol för Gud, och en duva, vars fötter vilar på ett litet bräde försett med texten: "Soli Deo gloria" (Gud allena äran). På korgens överkant läses: "Görer Ordet och icke allenast hörer thet, bedragandes Eder sielfwa, Jac 1:22." Mitt på korgen finns fem skulpturer; i mitten Kristus med jordklotet i sin hand, och på båda sidor om honom de fyra evangelisterna med sina symboler, Markus med lejonet, Lukas med oxen och Johannes med örnen. Matteus symbol, den bevingade människan, finns inte med.

Den äldsta brudkronan.

Brudkronor. Brudkronan av förgyllt silver, tillverkad av guldsmeden Peder Månsson Smitt i Jönköping 1670-71, utlånades vid giftermål mot avgift. 1724 omgjordes den av rådmannen och guldsmeden A. Falk i Jönköping, varvid vikten nedbringades från 72 till 50 ½ lod (670 g). Dessutom finns en krona av s.k. prinsessmodell, skänkt 1967 av syföreningen Kvällsringen.

Nattvardssilvret.

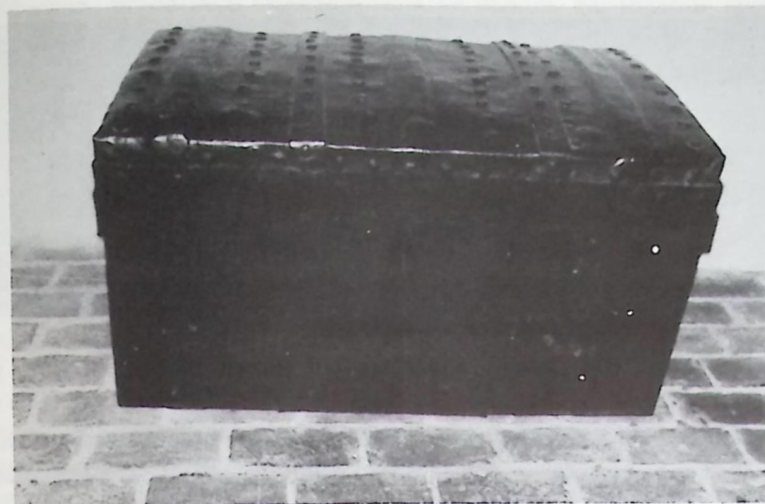
Nattvardssilver. Detta utgöres av en kalk och paten i förgyllt silver, tillverkade i Stockholm 1705, vinkanna i förgyllt silver, tillverkad 1936 av guldsmed E.W. Sandahl, Jönköping, samt oblatask i silver, tillverkad omkring 1710 av jönköpingsmästaren A.Falk.

Textilier. Kyrkan har mässkrudar i samtliga liturgiska färger. Den äldsta är från 1855, "med äkta galoner, broderade på silkessammet" för en kostnad av 200 riksdaler R:s.

Antependier finns i motsvarande färger. Det äldsta är från 1751. Numera används dock enbart ett altarbrun, utfört av Mary Moeschlin, som också svarat för bildvävnaden ovanför dopfunten.

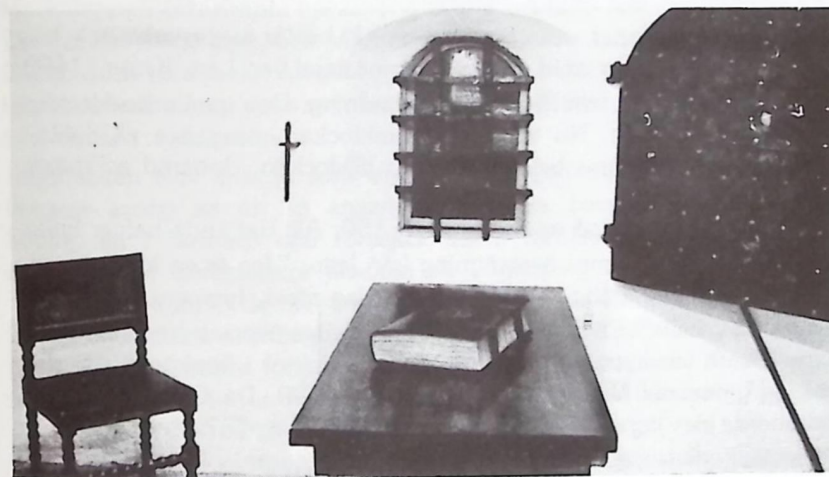
*Mässkruden från
år 1855.*

Den gamla kyrkokistan.

Kista och bibel. I gamla sakristian finns den gamla kyrkokistan från 1699 och en Karl XII:s bibel från 1703.

Series pastorum. På norra väggen i vapenhuset hänger en tavla med namn på prästerna i Barnarp alltifrån år 1516.

Karl XII:s bibel i gamla sakristian.

Kyrkstocken.

Stock. Stocken är i välbehållet skick. Sista gången den användes var, när en kvinna satt fastlåst i den mitt i kyrkans korsgång under pågående mässa. Hon hade "tjuvmjölkat"

KLOCKSTAPELN OCH KLOCKORNA

Långt före den nuvarande klockstapelns fanns en sådan i Barnarp. Där om vittnar bl.a. storklockan, som är tecknad med året 1556, och utgör en aktningvärd dyrgräp. Mellanklockan är av okänd ålder.

Nuvarande klockstapel, som byggdes 1681, består av resvirke och har korsformig betäckning med spira. Byggmästare var Lars Kruse. 1690 var den nya klockstapelns färdig för användning. Den gamla storklockan var redan upphängd. Nu tillkom mellanklockan, omgjuten till dubbel storlek på församlingens bekostnad, och lillklockan, donerad av major Granatenhielm.

På mellanklockan står på ena sidan: "Ps 150, Allt det anda hafver lover Herran Hallelujah, samt i översättning från latin. "Jag är en klocka vigd till Gud. Fåfångligt aldrig är mitt bud. När jag röres, lyssnen alla, Er till glädje vill jag kalla". På den andra sidan, likaledes översatt från latin: "Då Petrus Beeth var kyrkoherde i Barnarp, och rektor i Jönköpings skola, blev jag gjuten av Olof Larsson d. 18 aug 1690. Då Carl Cavalli var kyrkoherde blev jag spräckt. C.A. Norling omgöt mig 1872".

Mellanklockan är alltså omgjuten två gånger. Den är vackert prydd med lyror och ornament.

Lillklockan, prydd med Granatenhielmska vapnet, bär följande inskription:

"Anno 1690, Till Gudz ähra är denna klocka gifven till Barnarps Körka af Kongl. Maj:ts Troman och Major af Artilleriet Welborne Her Magnus Granatenhielm till Odensiö, samt Wälborna Jungfru Sigrid Sara Granatenhielm min kärälskeliga Hustru Så ock dotter begge nu i Herranom saligen afsomnade. Ps 145, Jagh upphöjer tigh min Gud, Tu Konung, och titt Namvn lofva uthan ända". Klockan har en hög, gäll ton.

Folktron har haft en hel del att förtälja om storklockan. En sägen förtjänar att nämnas. Klockan skulle gjutas på plats mitt emot kyrkan, där kyrkogården ligger. Under arbetet råkade gesällen skära sig i handen, så att trenne bloddroppar föll ned i formen. Han yttrade då: "För denna klocka komma tre liv att spillas, och det första blir mitt eget!" Mästaren skrattade åt den dystra spådomen. Allt var klart för gjutningen, då en kvinna kom till platsen med en tung guldring, som hon kastade i smältdegeln, och skyndade bort. Mästaren blev förundrad och skyndade efter kvinnan för att betyga sin tacksamhet. Han dröjde länge borta, och nu kunde gesällen ej styra sin iver utan göt själv klockan med sin medhjälpare. Han lyckades bra. Klockans klang befanns så ren, så djup och mäktig, att mästaren förstod, att gesällen var hans överman i denna konst. Det gick honom så djupt till sinnes, att han dräpte sin gesäll. Men detta dråp kostade hans eget liv. Således var redan två liv spilda. När man ringde samman första gången efter påsk år 1866, lossnade klockkläppen och dräpte en 22-årig dräng från St. Mo under Odensjö. Det var det tredje livet, och sålunda gick gesällens spådom i uppfyllelse. Det lär dock vara mellanklockan, som skall ha vållat det sista dödsfallet. I klockans nedre kant syns spår av att man filat klockska för vidskepligt bruk av den vigda malmen.

Storklockan blev ansedd som en av de bästa i sitt slag. Jönköpingsborgare ansåg att en så ansedd kyrkklocka passade bättre i Jönköping än i Barnarp och försökte också förvärva densamma. Men då de skulle transportera klockan till Jönköping och var komna till "Prästalia", kunde de av någon outgrundlig anledning inte komma längre. Hur de än ansträngde sig så satt de lika ohjälpligt fast på samma fläck. Vederbörande förstod då, att himlens makter inte tillät denna förflyttning, och de for därför tillbaka till Barnarp med klockan. Men för att minska styrkan i dess klang borrar de ett hål i malmen.

1773 byggdes klockstapelns in, men 1976 beslöt kyrkofullmäktige att restaurera klockstapelns till dess ursprungliga öppna skick.

KYRKOGÅRDEN

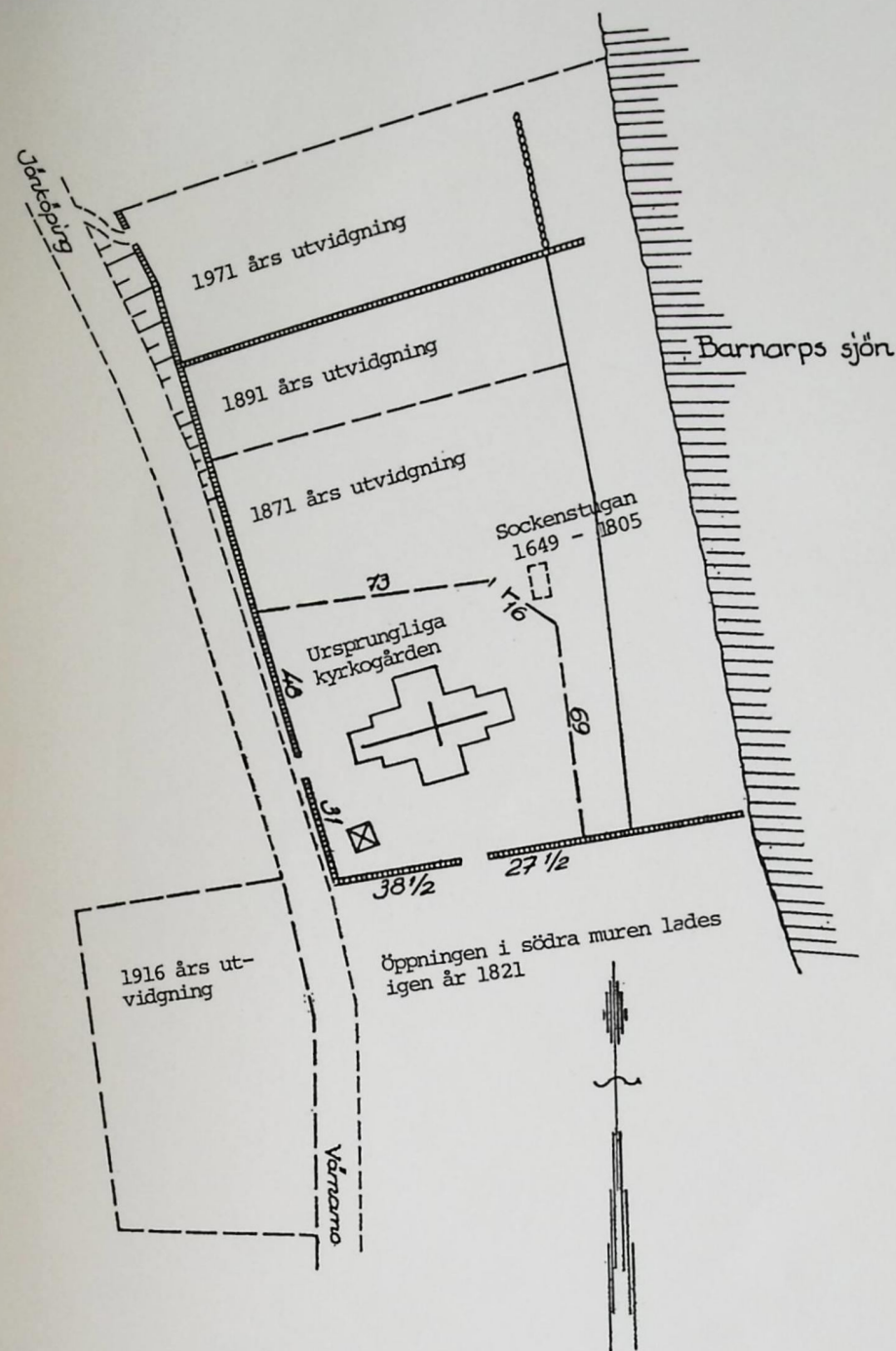
Runt kyrkogården fanns i gamla tider en s.k. bogårdsmur, gjord av stockar. Underhållet åvilade de sex rotarna. På kartan är dessa kyrkobalkars längder angivna i alnar enligt 1765 års uppmätning (1 aln = 0,594 m). Underhållet fördelades sålunda:

Delen 69 alnar	Odensjö
Delen 27½ alnar	Södergård, Stigamo
Delen 38½ alnar	Flahult, Granarp
Delen 31 alnar	Källarp, Läsäng, Konungsö
Delen 48 alnar	Hyltena, Kråkebo, Ubbarp, Spånshult, Lillegård
Delen 73 alnar	L. Spånshult, Hökhult, Hellstorp, Pershult
Delen 16 alnar	Allmänning

Under åren 1768-1774 byggdes mur av sten, och de gamla balkarna såldes på auktion. Tre ingångar fanns i muren: En i väster mot landsvägen, en i söder mot gästgiveriet och en i norr mot sockenstuga och prästgård. De var samtliga byggda med tak och så rymliga att där förvarades likbårar och annat. Åren 1819-1821 omlades muren, varvid "luckan" mot gästgiveriet igenlades och den på norra sidan flyttades till "jent emot norra kyrkodörren".

Varje by hade sitt eget gravområde. På 1790-talet beslöts dock, att gravar skulle öppnas i tur och ordning runt kyrkan för att "stoftet bättre skulle hinna undergå förgängelse och de dödas kvarlevor ej oroas". Det dröjde dock åtskilliga år innan beslutet verkställdes. Av kartan framgår att kyrkogården utvidgats mot norr åren 1871 och 1891. 1916 invigdes delen väster om landsvägen och 1971 den nordligaste delen. Kartan visar också sockenstugans läge under åren 1649-1805.

De flesta gamla gravstenarna på kyrkogården har förkommit. En del finns uppställda intill klockstapeln. Förnämligast av stenarna är den över åldermannen Per Jönsson Liten, belägen söder om vapenhuset och intill detta. Per Liten förfärdigade själv stenen 1704, två år före sin död.

Pris 2:-

Nº 1475 av 2000 ex.

304
H.